

(वेळ: ०३ तास)

(गुण - १००)

- सुचना: १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना समान २० गुण आहेत.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा:
- (अ) विवेकी लोक सिमांत लाभाचा का विचार करतात हे तीन उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
(ब) सार्वजनिक वस्तूंच्या उत्पादनात बाजारपेठा कार्यक्षमतेने कार्य करित नाहीत हे दोन उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
(क) भाववाढ आणि बेकारी यामध्ये सममुल्यन असते का? चर्चा करा.

- (२) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा:
- (अ) आर्थिक प्रतीमान म्हणजे काय? उत्पन्न प्रतिमानाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.
(ब) वस्तूनिष्ठ आणि आदर्शनिष्ठ अर्थशास्त्राच्या दृष्टीकोणातील फरक स्पष्ट करा
(क) खालील कार्यात्मक फलणाचा आलेख काढून विश्लेषण करा.

$$Y = 5 + 3x$$

३. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा:
- १) मागणी वक्रातील संक्रमण
२) मागणी वक्रातील हालचाल
- ब) तयार 'टी शर्ट च्या' बाजाराचे मागणी व पुरवठा पत्रक पुढील प्रमाणे आहे.
- १) या पत्रकाच्या आधारे मागणी वक्र व पुरवठा वक्र काढा.
२) बाजारातील संतुलीत किंमत आणि परिमाण काय आहे?
३) जर प्रत्यक्षातील किंमत संतुलीत किंमतीच्या वर असेल तर बाजारात काय घडेल?

किंमत (रु)	मागणी (नग)	पुरवठा (नग)
३००	६००	२५०
४००	५५०	३००
५००	५००	३५०
६००	४००	४००
७००	३००	४५०
८००	२००	५००
९००	१००	५५०

- क) किंमतीची कमाल मर्यादा हि संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे बाजारातील परिणाम स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तरे लिहा:

- (अ) 'निरपेक्ष खर्च' संकल्पनेचे दोन उदाहरणादाखल स्पष्टीकरण करा.
 (ब) X आणि Y हे दोन देश दिलेले आहेत. हे दोन देश संगणक व मोबाईल फोनचे उत्पादन करतात. त्यांचा उत्पादनाचा खर्च खालील कोष्टकात दाखवला आहे.

देश	वस्तू	
	संगणक	मोबाईल फोन्स
अ देश	४० तास	२५ तास
ब देश	२५ तास	२० तास

- १) २०० तासामध्ये हे देश किती नग संगणक व मोबाईल फोनचे उत्पादन करू शकतील ?
 २) या दोन्ही देशांचा उत्पादन शक्यता वक्र काढा.
 ३) संरक्षित व्यापारी धोरणाचे स्पष्टीकरण करा.
 (क) मुक्त व्यापार म्हणजे काय हे स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा:

- (अ) लोक प्रलोभनास प्रतिसाद देतात हे तीन उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
 (ब) एका विशिष्ट आर्थिक स्थितीबाबत दोन अर्थशास्त्रज्ञ अनेकवेळा एकमेकांना सहमती का दर्शवित नाहीत ?
 (क) मागणी वक्रातील स्थित्यंतरामुळे संतुलनात होणाऱ्या बदलाचे तुम्ही कसे विश्लेषण कराल ? आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्टीकरण करा.
 (ड) तुलनात्मक खर्च लाभ संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा.

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are **compulsory**.
  2. Each question carries equal (20) marks.
  3. Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Attempt **any two** of the following:
  - a) Explain with the help of three examples, why rational people think on the margin.
  - b) Markets do not work efficiently in the production of public goods. Explain with the help of two examples.
  - c) Is there a trade off between inflation and unemployment? Discuss.
2. Attempt **any two** of the following:
  - a) What do you mean by economic models? Explain the circular flow of income model.
  - b) Explain the difference in approaches between positive and normative economics.
  - c) Plot a graph for the following function and explain it

$$Y = 5 + 3x$$
3. Attempt **any two** of the following:
  - a) Explain the following.
    - (i) Shifts in demand curve
    - (ii) Movements along the demand curve
  - b) The market for readymade shirts has the following demand and supply schedules.
    - (i) Draw the demand curve and supply curve on the basis of this schedule.
    - (ii) What is equilibrium price and quantity in the market?
    - (iii) If the actual price is above the equilibrium price, what will happen in the market?

Price (in Rs.)	Demand (in units)	Supply (in units)
300	600	250
400	550	300
500	500	350
600	400	400
700	300	450
800	200	500
900	100	550

- (c) Explain the concept of price ceiling and its effects on the market.

TURN OVER

4. Attempt **any two** of the following:

- Explain the concept of absolute cost advantage with the help of two examples.
- Given two countries X and Y producing two goods computers and mobile phones, the cost of production is shown in the following table.

Countries	Goods	
	Hours needed to produce 1 unit of the good	
	Computers	Mobile phones
Country A	40 hours	25 hours
Country B	25 hours	20 hours

- How many units of computers and mobiles phones can the countries produce in 200 hours?
  - Draw the production possibility curves for both these countries.
- C) Explain the policy of protection.

5. Attempt **any two** of the following:

- People respond to incentives. Explain with the help of three examples.
- Why, is it that two economists, most of the time do not agree with each other on one economic situation?
- How do you analyze the changes in equilibrium due to a shift in the demand curve? Explain with the help of a diagram.
- Explain the concept of comparative cost advantage.